

Z á p i s n i c a

zo 44. schôdze Predsedníctva Slovenskej národnej rady, konanej
28. novembra 1989

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Schôdzu Predsedníctva Slovenskej národnej rady otvoril a viedol podpredseda SNR Dezider Krocsány. Oznámil, že predseda SNR V. Šalgovič je v štátnom sanatóriu a na schôdzu Predsedníctva SNR príde neskôr. Ďalej uviedol, že pozvanie s materiálmi bolo členom Predsedníctva Slovenskej národnej rady odoslané 15. novembra, ďalšie materiály 21. novembra a niektoré boli rozdane pred schôdzou.

Na schôdzu Predsedníctva SNR sa ospravedlnili: Ivan Goňko, Bohumil Chudý a Ján Jancík.

Podpredseda SNR D. Krocsány privítal na rokovaní podpredsedu vlády SSR a predsedu Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj Vladimíra Lexu. Navrhol, aby sa Predsedníctvo SNR v rámci prvého bodu rokovania oboznámilo aj s informáciou predsedov výborov SNR pre národné výbory a národnosti a pre pôdohospodárstvo a výživu o postupe vyšetrovania havarijného znečistenia rieky Orava. Ďalej odporúčal do programu schôdze dodatočne zaradiť:

- Návrh na doplnenie Komisie KSČ a Národného frontu ČSSR pre prípravu novej Ústavy ČSSR, ČSR a SSR,
- Rozpracovanie 15. zasadania ÚV KSČ a nadväzného zasadania ÚV KSS k tvorbe a ochrane životného prostredia na podmienky práce SNR a jej orgánov,
- Informáciu o prijatí akademika B. Chropovského, riaditeľa Archeologického ústavu SAV predsedom SNR 31. októbra 1989.

Poslanec Ing. Ján Majer odporúčal ako 1. bod programu oboznámenie sa s celkovou politickou situáciou a zaujatie stanoviska k nej. Ďalej dal na zváženie urýchlené zvolanie schôdze Slovenskej národnej rady, pretože zajtra sa schádza

Federálne zhromaždenie a nemôžeme sa tváriť, že nič nepočujeme a nevidíme. O ostatných veciach neodporúča rokovať, pretože viaceré by sa dali preložiť na ďalšiu schôdzu Predsedníctva SNR.

Poslanec Ing. Jozef Ďurica podporil predchádzajúci návrh a uviedol, že Predsedníctvo SNR by malo aspoň zaujať stanovisko, nie proklamačnú výzvu, ale prijať určitý postup. Odporúčal určiť pracovnú skupinu, ktorá pripraví určité opatrenia s tým, že Predsedníctvo SNR by sa zišlo hneď na druhý deň po schôdzi Federálneho zhromaždenia a prijalo konkrétny postup na zvolanie schôdze SNR a jej program.

Podpredseda SNR D. Krocsány odporúčal prerokovať Plnenie úloh komplexného rozvoja Stredoslovenského kraja a niektoré organizačné otázky nevyhnutné pre chod orgánov SNR a do programu zaradiť hodnotenie súčasnej situácie a posúdenie prednesených návrhov na ďalší postup.

Predsedníctvo SNR program schôdze schválilo podľa pripomienok.

Prvým bodom programu bolo

Plnenie úloh komplexného rozvoja Stredoslovenského kraja.

Podpredseda SNR D. Krocsány požiadal podpredsedu vlády SSR a predsedu Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj Vladimíra Lexu, aby za vládu SSR predložený materiál uviedol.

Podpredseda vlády SSR a predseda Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj Doc. JUDr. Ing. Vladimír Lexa, CSc.:

informoval, že vláda SSR uvedený materiál prerokovala a svojím uznesením č. 266 z 20. 9. 1989 súhlasila s opatreniami na zabezpečenie plnenia úloh komplexného rozvoja Stredoslovenského kraja. Materiál prerokovali všetky výbory SNR.

Ďalej uviedol, že Stredoslovenský kraj svojím ekonomickým potenciálom patrí medzi najviac rozvinuté v SSR. Napriek tomu pri sledovaní ekonomickej a sociálnej úrovne jednotlivých oblastí kraja boli zistené nerovnosti. Preto SKPV spolu so Stredoslovenským KNV sa snažili v minulosti sústavne sa zaoberať problémami v zabezpečovaní rozvoja všetkých oblastí kraja. Riešeniu problémov venovali veľa úsilia. Napriek tomu pre rôzne príčiny sa ich všetky nepodarilo uspokojivo riešiť ani z pozície plánovacích orgánov, ani vlády SSR, ani Stredoslovenského kraja. Preto vláda SSR bola v roku 1987 informovaná o problémoch v rozvoji okresov Čadca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš a svojím uznesením číslo 214/1987 schválila k prerokovanému materiálu opatrenia na riešenie niektorých špecifických problémov v týchto okresoch v 8. päťročnici a do roku 2000.

Predložená správa podáva obraz nielen o odpočte úloh vyplývajúcich z opatrení, ale hutným spôsobom dáva obraz o ekonomickej a sociálnej úrovni Stredoslovenského kraja. Poukazuje na dosiahnuté úspechy v rozvoji, ale aj na problémy v jednotlivých odvetviach, riešeniu ktorých ešte treba venovať nemálo úsilia osobitne v nových podmienkach prestavby hospodárskeho mechanizmu. Vypracovaniu správy predchádzala podrobná analýza súčasného stavu ekonomickej a sociálnej úrovne kraja a jeho oblastí.

Hodnotiac plnenie úloh, ako aj problémy, ktoré ešte treba riešiť, správa vyústila do opatrení na zabezpečenie plnenia úloh komplexného rozvoja Stredoslovenského kraja, ktoré tvoria prílohu uznesenia vlády SSR č. 266/1989 uvedeného v materiáli. Pri plnení úloh vyplývajúcich z týchto opatrení treba dôsledne pokračovať aj v zabezpečovaní úloh vyplývajúcich z opatrení, ktoré tvoria prílohu uznesenia vlády SSR č. 214/1987, ale nielen z úrovne Stredoslovenského KNV, ale aj zo strany ostatných nositeľov podľa rezortnej príslušnosti v termínoch stanovených vládou.

V ďalšom období vláda SSR považuje za rozhodujúce pokračovať v uskutočňovaní štrukturálnych zmien a vytváraní optimálnych podmienok pre harmonický sociálno-ekonomický rozvoj územ-

ných celkov kraja, odstraňovať najzávažnejšie príčiny a zdroje znečisťovania životného prostredia, predovšetkým v najviac postihnutých oblastiach Žiar nad Hronom, Prievidza a Ružomberok, riešiť problémy súvisiace s nedostatkom stavebných kapacít, dostatočnými zdrojmi pitnej vody, s rozvojom dopravy a vybavenosťou celého komplexu služieb predovšetkým v zdravotníctve a sociálnom zabezpečení. Ďalej považuje za potrebné dôsledne zabezpečovať úlohy vyplývajúce z uznesenia vlády 214/1987 o riešení niektorých špecifických úloh okresov Čadca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš.

Slovenská komisia pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj bude i naďalej aktívne zabezpečovať riešenie úloh ekonomického a sociálneho rozvoja oblastí a z tohoto pohľadu ich zohľadní v návrhu základných smerov rozvoja hospodárstva do roku 2005 a smernice pre 9. päťročnicu. Mimoriadne náročné bude zabezpečovanie realizácie vytýčených cieľov, lebo treba počítat s tým, že pri fungovaní hospodárskeho mechanizmu nebude možné administratívnymi metódami nútiť štátne podniky do výroby, ktoré pre nich budú neefektívne alebo z hľadiska výrobných štruktúr nežiadúce. To však nevylučuje ekonomickými nástrojmi vytvárať podmienky v oblastiach pre ich rozvoj. Tieto prístupy bude SKPV ako súčasť prierezového centra vo svojej ďalšej práci sledovať a uplatňovať.

Záverom odporúča, aby Predsedníctvo SNR predložený materiál spolu s uznesením vlády SSR č. 266 z 20. 9. 1989 vzalo na vedomie.

Podpredseda SNR D. Krocsány poďakoval V. Lexovi za uvedenie materiálu. Konštatoval, že rozvojom Stredoslovenského kraja sa zaoberali všetky výbory SNR okrem Ústavnoprávneho výboru SNR a Mandátového a imunitného výboru SNR. Požiadal predsedu Výboru SNR pre národné výbory a národnosti a zároveň predsedu Stredoslovenského krajského národného výboru Zoltána Bocza, aby doplnil predloženú správu z pohľadu kraja a zároveň informoval o výsledku jej prerokovania vo výbore.

Poslanec Ing. Zoltán Bocz :

uviedol, že Výbor SNR pre národné výbory a národnosti plnenie úloh komplexného rozvoja Stredoslovenského kraja prerokoval ako posledný. Oboznámili sa s prijatými uzneseniami väčšiny výborov SNR a na základe toho pripravili návrh na uznesenie Predsedníctva SNR i spravodajskú správu výboru. Všetky výbory SNR konštatovali, že Stredoslovenský kraj svojím ekonomickým potenciálom patrí v SSR medzi najviac rozvinuté. Poslanci poukázali na to, že predložená správa je informatívna, chýba v nej hlbšia analýza príčin a dôsledkov neplnenia úloh. Stanoviská výborov SNR obsahujú cenné pripomienky, ktoré by Stredoslovenský KNV i Slovenská komisia pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj mali zapracovať do návrhu 9. päťročnice.

Najviac pripomienok bolo k problémom komplexnej bytovej výstavby. Za obdobie prvých troch rokov 8. päťročnice nebolo dokončených 1094 bytov. Avizuje sa nesplnenie úloh v 8. päťročnici o 2854 bytov. Konštatuje sa, že opatrenia rezortu stavebníctva v kapacitnom posilnení ani obmedzenie niektorých účelových stavieb nevedlo k zabezpečeniu plánovanej investičnej výstavby. Keďže nové konkrétne opatrenia sa nenavrhujú, nevedia ako sa chce vláda s existujúcimi problémami vysporiadať. Nejde len o úlohy 8. päťročnice, ale najmä o vytvorenie podmienok pre 9. päťročnicu. Je otázne ako sa podarí zvládnuť volanie po splnení požiadavky posilnenia dodávateľských stavebných kapacít, znížení vývozu existujúcich kapacít z kraja, keď budú zbilancované celoslovenské zdroje a požiadavky. Z úvah vychádza potreba rozsiahlej vnútornej mobilizácie síl stavebníctva a vytvorenia potrebných vonkajších podmienok. Musí ísť o lepšie zvládnutie procesu investičnej výstavby, ale treba rázne zasiahnuť aj do investičnej politiky.

Ďalšia časť problémov je v životnom prostredí. Napriek inflačnému každodennému osvedčovaniu sa po línii všetkých spoločenských štruktúr, že úlohy ochrany a tvorby životného prostredia sú pre nás prioritné, posun konkrétnych riešení je nedostatočný. Týka sa to riešenia problémov vody, vzduchu, pracovného

a obytného prostredia. V zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou, aj keď percento obyvateľov pripojených na verejné vodovody je v Stredoslovenskom kraji vyššie ako priemer SSR, sú celé oblasti pod hrozbou vzniku možnej havarijnej situácie v prípade hydrologickej poruchy. Osobitne naliehavo vystupuje do popredia začatie budovania vodného diela Turček, ktorého význam z hľadiska zásobovania kraja vodou je kľúčový. Rozhoduje o úrovni dodávok pitnej vody pre päť okresov kraja. Doterajšie opatrenia vlády SSR na začatie výstavby tohto vodného diela sú nedostatočné a treba dať garanciu na jeho začatie v rokoch 9. päťročnice.

V kraji zaostáva výstavba kanalizačných sietí za výstavbou vodovodov. Situácia vo výstavbe čističiek odpadových vôd je rovnako neuspokojivá ako na celom Slovensku a nevytvárajú sa podmienky pre zastavenie rastu znečistenia vodných tokov. O nežiadúcej situácii svedčí aj množiaci sa počet ekologických havárií na vodných tokoch Stredoslovenského kraja.

V lesnom hospodárstve je značná preťažba dreva. Narastá rozsah poškodzovania lesných porastov imisiami. Na lesný fond siahajú záujmy cestovného ruchu.

S ochranou životného prostredia úzko súvisí aj ochrana kultúrno-historických pamiatok. Vláda SSR v sedemdesiatych rokoch prijala uznesenie na záchranu najviac ohrozených pamiatok v Banskej Štiavnici a Kremnici. Tempo obnovy pamiatok však nie je úmerné vynaloženému úsiliu. Veľa bude záležať najmä na práci národných výborov, ktorú v tejto oblasti treba zintenzívniť.

Zintenzívnenie daného stavu sa týka aj ďalších oblastí vplývajúcich na životné prostredie, či už ide o priemyselné exhaláty osobitne v priemyselných aglomeráciách kraja, či o likvidáciu pevného komunálneho odpadu, ale aj oblastí zdravotníctva, školstva, kultúry, dopravy, spojov, či rozvoja služieb a sociálnej starostlivosti.

Pre Stredoslovenský kraj je charakteristický nerovnomerný stupeň rozvoja. Vedľa vysoko priemyselných rozvinutých okresov sú v kraji aj okresy menej rozvinuté. Preto vláda SSR v roku 1987

prijala uznesenie č. 214 o riešení niektorých špecifických problémov okresov Čadca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš. Úlohy z tohto uznesenia sa doteraz plnia nedostatočne.

V súčasnom období vysoko aktuálnou úlohou sú štrukturálne zmeny.

Záverom uviedol, že sa zameriaval len na niekoľko dôležitých otázok rozhodujúcich pre ďalší rozvoj Stredoslovenského kraja. Zámerne nehovoril o tvorbe národohospodárskych zdrojov, pretože možno súhlasiť s komentárom v predloženej správe.

Podpredseda SNR D. Krocsány poďakoval Z. Boczovi za vystúpenie a požiadal členov Predsedníctva SNR o otázky a stanoviská.

Poslankyňa RSDr. Elena Litvajová:

sa spýtala, ako chce vláda SSR i federálna vláda postupovať pri riešení výrobných programov závodov v Považskej Bystrici a Dubnici v súvislosti so znížením špeciálnej výroby, ktorá bola hlavným zdrojom zamestnanosti a pracovných príjmov obyvateľstva.

Podpredseda SNR JUDr. Kamil Brodziansky:

mal tieto otázky týkajúce sa Žiaru nad Hronom:

- či je technicky doriešené využitie odpadového hnedého kalu skladovaného na haldách pri Závodoch SNP, resp. či na tom pracujú nejaké vedecké pracoviská,
- ako je to s cenou hliníka a rentabilnosťou jeho výroby,
- v súvislosti s konštatovaním na str. 3 správy sa spýtal, ako budú zabezpečené dodávky bauxitu po roku 1995.

Ďalej podporil potrebu výstavby vodnej nádrže Turček, ktorej začatie sa dlhé roky odkladá. Spýtal sa, ako postupujú práce na výstavbe vodného zdroja Revišské Podzámčie a kedy sa počíta s využitím tohto zdroja pre zásobovanie Novej Bane a Žarnovice pitnou vodou.

Poslanec Ing. Jaroslav Kanský :

sa spýtal, ako je zabezpečené financovanie modernizácie Závodov SNP v Žiari nad Hronom, ktorou sa má podstatne znížiť znečisťovanie ovzdušia v tejto oblasti.

Prikláňa sa k podpore nevyhnutnosti výstavby vodného diela Turček a vyjadril názor, že ak sa tento problém nebude riešiť, môže dôjsť k obmedzeniu ďalšieho rozvoja tejto oblasti Stredoslovenského kraja pre nedostatok vody.

Poslanec Ing. Ján Majer :

pripomenul, že na aprílovej schôdzi SNR vystúpil s požiadavkou, aby sa ministri angažovanejšie postavili za plnenie úloh vyplývajúcich z uznesenia vlády SSR č. 214/1987 o riešení niektorých špecifických problémov okresov Čadca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš. Je poslancom za volebný obvod Hnúšťa. V okrese Rimavská Sobota boli dvaja ministri, minister stavebníctva rokoval na kraji. Problematiku plnenia úloh z uznesenia 214/1987 prerokovali aj vo Výbore SNR pre plán a rozpočet. Na tomto rokovaní sa zúčastnil len riaditeľ odboru oblastného plánu SKPV a jeho pracovník, za Stredoslovenský KNV je to podpredseda Berčík. Títo nemohli dať záruky, že sa situácia zlepší. Navrhuje, aby vláda SSR prehodnotila uznesenie vlády č. 214/1987 a povedala jasné stanovisko, čo z neho platí a čo nie.

Ďalej mal otázku, prečo sa odsúva realizácia bioprojektu Hnúšťa-Hačava, hoci minister zdravotníctva a sociálnych vecí SSR Molnár dal prísľub na riešenie a jeho realizácia by značne prispela k ozdraveniu katastrofálnej situácie v ekológii tejto oblasti.

Poukázal na to, že sa spolu so zástupcami ONV Rimavská Sobota hlásili u predsedu vlády SSR P. Hrivnáka, ku ktorému sa nedostali. Tak isto sa hlásil k podpredsedovi vlády V. Lexovi, ku ktorému sa nedostal. Nepovažuje za správne, že predseda vlády neprijme člena Predsedníctva SNR a zástupcov okresu na riešenie takých závažných otázok.

Poslanec Ing. Branislav Bíroš :

sa spýtal, ako vláda rieši rozpor medzi množstvom požadovaných a plánovaných investičných akcií a množstvom stavebných kapacít.

Poslanec genplk. PhDr. Samuel Kodaj :

vyjadril názor, že Predsedníctvo SNR by si malo ujasniť, čo bude v roku 1990, pretože budúci rok je pred dvermi. Od 1. 1. 1990 sa prechádza na samofinancovanie, treba mať jasno, či naše podniky budú mať z čoho vyrábať, čo vyrábať a komu predávať, či budú prostriedky na mzdy, či je rok 1990 sprognozovaný a či predvídame aj možné politické dopady.

Podpredseda SNR Ing. Ján Gajdošík, CSc. :

konštatoval, že Stredoslovenský kraj v porovnaní s ostatnými kraji Slovenska je bohatý na "fortieľ" robotníckej triedy a schopnosti technickej inteligencie. Táto sila nie je využitá preto, že nie sú výrobné programy a niet odbytu. Mladá generácia sa domáha lepšieho sociálneho postavenia. Je otázkou, či bude lepšie jej sociálne postavenie v horizonte 5 - 10 rokov.

Poľnohospodárstvo chválime ako stabilizujúci prvok. Ale bolo by to tak, ak by neboli dotácie? Ak nebudú výsledky vo fabrikách, bude možné dotovať? Tieto dopady treba urýchlene prognózovať. Čím skôr treba premyslieť a pomôcť výrobným organizáciám vo výrobných programoch. V prospech Stredoslovenského kraja treba viac využiť informačnú prebytkovosť Bratislavy.

Jedinečnosťou Stredoslovenského kraja je bohatstvo lesov. Aká je prognóza v ťažbe dreva? K týmto otázkam treba pristupovať aj z hľadiska tvorby životného prostredia.

Špecifickým negatívnym problémom v kraji je stavebníctvo, a to nielen v kapacitách, ale aj v zariadeniach, ktoré materiály vyrábajú - tehelne, cementárne, panelárne. Požiadavky Stredoslovenského kraja na ich riešenie sú oprávnené.

Poslanec RSDr. Daniel Futej:

poukázal na to, že Stredoslovenský KNV je i momentálne v zložitej situácii, pretože občianske iniciatívy kladú požiadavky na zlepšenie životného prostredia. Táto požiadavka veľmi vážne zaznela aj na zjazde ochrancov prírody. Základný problém je v pomalej realizácii investícií v tejto oblasti. V Stredoslovenskom kraji to prerástlo do vážnej politickej situácie. Chyba je v tom, že KNV neprizýva na rokovania s občianskymi iniciatívami zástupcov Národného frontu. Prihovára sa za riešenie otázok životného prostredia v rámci daných možností aj z centra.

Podpredseda vlády SSR a predseda Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj Doc. JUDr. Ing. Vladimír Lexa, CSc.:

vyjadril súhlas s názormi poslanca Z. Bocza. Súhlasí s tým, že v Stredoslovenskom kraji nie je dostatok stavebných kapacít. Aby sa však vytvoril priestor pre možnú konsolidáciu stavebníctva, musia sa najprv ukončiť rozostavané stavby a začínať iba tie nevyhnutné. Zo stavebníctva v SSR odišlo za prvých 9 mesiacov roka viac ako 7 tisíc ľudí. Z existujúcich stavebných kapacít na Slovensku pracuje zhruba 2,2 mld v ČSR, hoci záväzný presun do ČSR mal byť 800 miliónov.

Minulý týždeň federálna vláda odsúhlasila výnimku z pravidiel na cenovú prestavbu v tom zmysle, že bude stanovená 7 %-ná rentabilita na výrobné fondy v stavebníctve. Vzhľadom na rôznu vybavenosť základnými prostriedkami a rôzne finančné zdroje vo fonde rozvoja požadovali aj výnimku z redistribúcie odpisov. Táto požiadavka bola zamietnutá.

V minulosti boli vážne systémové chyby v riadení KBV. Na Slovensku je rozostavanosť v tejto oblasti na úrovni 87 mld, kým v ČSR na úrovni 77 mld. Na poslednej porade k investíciám za účasti podpredsedov KNV a predsedu KNV z Košíc túto situáciu analyzovali. Ukazuje sa, že z 87 mld rozostavanosti je za 24 mld takých investícií, ktoré musíme dokončiť.

Veľmi vážnou oblasťou je oblasť ekológie. Vo Federálnom zhromaždení ČSSR, ŠPK, ŠKPV a vo federálnej vláde je snaha najprv riešiť problémy devastácie Severočeského kraja, Prahy a potom ostatné oblasti tretinovým spôsobom. Slovenská komisia pre plánovanie a vedeckotechnický rozvoj v tomto roku dala súhlas na realizáciu všetkých stavieb ekologického charakteru, ktoré boli viac menej pripravené, i keď často neboli dostatočne kapacitne zabezpečené. V budúcom roku chcú odsúhlasiť i ďalšie ekologické stavby, ktoré neboli zaradené do plánu, aby sa vytvorila štartovacia základňa pre 9. päťročnicu.

Bola daná požiadavka na KNV, aby sa urobilo prehodnotenie komplexnej bytovej výstavby a iných stavieb v rámci krajov, aby sa znížil široký front rozostavanosti. Aj v tejto oblasti treba hľadať nové metódy, novú kvalitu, aby naše želania boli v súlade s možnosťami.

I keď problémy, na ktoré poukázal súdruh poslanec Kodaj, nesúvisia priamo s prerokúvanou problematikou, chce na ne reagovať. V budúcom roku začne pôsobiť nová ekonomická sústava, ktorú chcú realizovať v kombinácii centrálneho plánu s vnútorným trhovým pôsobením. V roku 1995 by sa mal zvýšiť národný dôchodok na území SSR o 3,5 %, za celú päťročnicu o 20 %, čo je viac ako celoštátny priemer. Podstatne sa menia zahranično-ekonomické vzťahy do oblastí voľných mien. Situáciu vážne komplikuje strojárstvo, nedoriešené otázky ceny hliníka a niklu. Federálne ministerstvo hutníctva, strojárstva a elektrotechniky odmieta akceptovať navrhované ceny od 1. 1. 1990, podľa názoru Federálneho cenového úradu mohli by sa akceptovať k 1. 1. 1991.

Ďalej stručne odpovedal na ďalšie otázky poslancov. Využitie odpadových kalov zo Závodov SNP v Žiari nad Hronom nie je doriešené. Pokiaľ ide o dodávky bauxitu po roku 1995, Maďarská republika avizuje dodávky s nižším kremíkovým modulom. Preto musíme hľadať zvýšenie dodávok z Juhoslávie, prípadne z nesocialistických krajín. Vo výstavbe vodného diela Turček v budúcom roku je zaradená 1. etapa - kanalizačné siete a ďalšie.

O finančných prostriedkoch na modernizáciu výroby hliníka zatiaľ federálna vláda nerozhodla. Uznesenie vlády SSR č. 214/1987 k riešeniu špecifických problémov okresov Čadca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš sa bude musieť prehodnotiť v súlade s danými možnosťami.

Záverom znovu zdôraznil zložitosť prípravy plánu na rok 1990 a 9. päťročnice. Jedným z najvážnejších problémov je súčasná politická situácia a požiadavka zo sovietskej, maďarskej, poľskej strany na minimálny počet medzivládnych dohôd. ZSSR požaduje dodávky spotrebného tovaru, čo si vyžaduje investície a nové vstupy, ktoré nie sú k dispozícii. V tejto zložitej situácii SKPV robí všetko, aby plán na rok 1990 pripravila. S touto situáciou súvisí aj jeho osobná neúčasť na rokovaní výborov SNR, pretože úlohy musí zabezpečovať v určitom poradí.

Podpredseda SNR D. Krocsány poďakoval podpredsedovi vlády SSR a predsedovi SKPV V. Lexovi za odpovede na otázky a pripomienky poslancov. Požiadal poslanca Z. Bocza, aby informoval o havarijnom znečistení rieky Orava a prijatých opatreniach na odstraňovanie následkov a zamedzenie obdobných havárií.

Poslanec Ing. Zoltán Bocz :

uviedol, že nešlo o prvý prípad znečistenia rieky Orava. Preto požiadali ministra vnútra a životného prostredia SSR, aby o tom informoval Výbor SNR pre národné výbory a národnosti a Výbor SNR pre pôdohospodárstvo a výživu.

Boli informovaní, že v roku 1988 bolo v SSR zaevidovaných 200 prípadov havarijného zhoršenia akosti vôd, čo je trojnásobne viac ako v roku 1980. Do polovice novembra t. r. je evidovaných už 191 havárií. Z látok, ktoré sa dlhodobo rozhodujúcou mierou podieľajú na vzniku havarijného zhoršenia akosti vôd, sú ropné látky. K tomu sa pridali ďalšie havárie spôsobené exkrementami hospodárskych zvierat a silážnymi šťavami. Takmer dve tretiny z celkového počtu objasnených prípadov vznikli v dôsledku porušenia pracovnej a technologickej disciplíny a v dô-

sledku nevyhovujúceho technického stavu zariadení alebo objektov, v ktorých sa látky škodiace vodám skladujú, prepravujú, spracúvajú alebo sa s nimi inak manipuluje. Príčiny tohto vývoja sú v nedostatkoch systému včasnosti zisťovania havárií, v neplnení ohlasovacej povinnosti organizácií, ktoré spôsobia haváriu a v ich oneskorenom ohlasovaní. Na tejto situácii sa často podieľajú aj príslušné orgány štátnej správy najmä svojou neoperatívnosťou.

V tomto roku havarijné zhoršenie akosti vôd spojené s úhynom rýb sa stalo až v 50-tich prípadoch. Z toho v polovici prípadov sa nepodarilo zistiť druh látky, ktorý spôsobil úhyn rýb, a tým ani jeho pôvodcu.

Poslanci sa vyjadrujú k tomu v tom zmysle, že je potrebné urýchlene zabezpečiť najkvalitnejší monitoring, ktorý bude schopný na všetkých riekach zistiť látku, ktorá spôsobila zhoršenie akosti vôd. V súčasnosti nie sú vybudované automatické analyzátory kvality vôd.

Vinníkom poslednej havárie na rieke Orava sú Závody silno-prúdovej elektrotechniky v Dolnom Kubíne. Miera zavinenia pracovníka nie je ešte došetrená. Výbor SNR pre národné výbory a národnosti bude sledovať, ako sa vec došetří.

Odporúča, aby Predsedníctvo SNR dôsledne upozornilo vo svojom komuniké hospodárske organizácie aj občanov, aby dôsledne dbali na dodržiavanie platných právnych predpisov, zabezpečujúcich ochranu našich riek a vodných nádrží.

Podpredseda SNR D. Krocsány poďakoval Z. Boczovi za informáciu. Predložil návrh na uznesenie k prerokovanej problematike a požiadal o pripomienky.

Poslanec Ing. Ján Majer navrhol zmenu bodu C uznesenia v takomto znení: žiada vládu SSR prehodnotiť uznesenie vlády SSR č. 214/1987 o riešení niektorých špecifických problémov okresov Čadca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš v rokoch 8. päťročnice a do roku 2000 a v bode D odporúčať vláde SSR predložiť v II.

polroku 1990 Predsedníctvu SNR správu o riešení niektorých špecifických problémov uvedených okresov.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady schválilo uznesenie k Plneniu úloh komplexného rozvoja Stredoslovenského kraja pod č. 368.

Poslanec Prof. JUDr. Andrej Bajcura, CSc.:

vyjadril nesúhlas s tým, že v tomto zložitom období, keď je nastolená otázka bojov o moc, Predsedníctvo SNR rokuje o problematike Stredoslovenského kraja a ďalších otázkach namiesto toho, aby ako najvyšší zákonodarný orgán reagovalo na problémy a zaujalo stanovisko k situácii. Kriticky hodnotí, že aparát Kancelárie SNR nepripravil žiaden návrh. Uviedol, že v aparáte sú tajomníci výborov, ktorí majú platy na úrovni profesorov, tak nech niečo pripravia. Ak nie je prítomný predseda SNR, musia to urobiť podpredsedovia SNR. Osobne sa celý týždeň zúčastňuje dialógu so študentami a vidí vážnosť situácie. Verejnosť sa na nás obracia, aby sme zaujali stanovisko, a my rokujeme o Stredoslovenskom kraji. To je nemohúcnosť. Hovorí to dobromyseľne, ako komunista, že musíme vyjadriť stanovisko v záujme ochrany socializmu.

Odporúčal prerušiť rokovanie Predsedníctva SNR, pripraviť návrh stanoviska k situácii a prerokovať ho v popoludňajších alebo večerných hodinách.

Poslanec PhDr. Samuel Kodaj:

vyjadril nepsokojnosť, že aparát Kancelárie SNR k súčasnej situácii nič nepripravil. Z rokovania Predsedníctva SNR musíme dať stanovisko, v ktorom treba vyjadriť vážnosť situácie. Treba v ňom zdôrazniť, že SNR vznikla v revolučnom zápase v boji proti fašizmu, stála na čele zápasu v protifašistickom odboji, období národnej a demokratickej revolúcie a budovania socializmu. Vo svojom programe mala vždy zafixované princípy

humánnosti, demokracie, suverenity právneho štátu, ktorým sme verní dodnes. Treba povedať, že mnohé veci sme nezvládli a prihlásiť sa k časti zodpovednosti. Treba povedať aj to, že sme dostali mandát od svojich voličov a akceptujeme ich požiadavky na prehĺbenie princípov demokracie, demokratických volieb, demokratického fungovania Národného frontu i samotnej Slovenskej národnej rady. Prečo nepovedať národu, že sa pracuje na novej ústave a SNR v nej kladie veľký dôraz na to, aby v nej boli prepracované otázky federácie, ale hlavne otázky práv a povinností občanov. Všetko to, po čom sa v súčasnosti volá! Záverom treba akcentovať, že SNR chce tento ľud dôstojne reprezentovať.

Vyjadril kritickú pripomienku na adresu D. Futeja, že na včerajšej besede v televízii Národný front reprezentoval iba pracovník aparátu. Verejná mienka je taká, že zástupcovia ostatných politických strán v nej vystúpili veľmi seriózne, že sa vo svojich volebných programoch hlásia k platforme budovania socializmu. Bolo treba hneď po vyprovokovanom škandáli v Prahe situáciu analyzovať a zaujať politicky fundované stanovisko. Študenti sú dnes už na chvoste celého diania. Dnes už pôsobia rôzne filozofické teórie, sledujúce odideologizovanie politiky a zbližovanie socializmu a kapitalizmu.

Poslanec Ing. Ján Majer:

podporil návrh na prerušenie schôdze Predsedníctva SNR s tým, aby podpredsedovia SNR s niektorými tajomníkmi výborov SNR vypracovali podklad pre stanovisko, ktoré posúdi a schváli Predsedníctvo SNR v popoludňajších hodinách.

Podpredsedníčka SNR RSDr. Anna Rybníková:

informovala Predsedníctvo SNR, že ju telefonicky volali niektorí poslanci, ktorí navrhujú zväziť zvolanie schôdze Slovenskej národnej rady. Odporúčala schôdzu Predsedníctva SNR prerušiť a počas prerušenia pripraviť návrh stanoviska, do prípravy ktorého by mali byť okrem podpredsedov SNR zapojení

i ďalší členovia predsedníctva. Súčasne vyjadrila názor, že súčasná situácia je vyvolaná silami, ktoré cieľavedome bojujú o moc. Zdôraznila potrebu vecného programového hľadania východísk.

Podpredseda SNR Dezider Krocsány:

uviedol, že poslanci sa budú na uvoľnených funkcionárov a Predsedníctvo SNR i naďalej obracať, lebo sa potrebujú zjednotiť. Poslancom vo volebných obvodoch kladú otázky z oblasti ústavnosti, demokracie, prípravy novej ústavy a ďalšie. Súhlasí s prerušením schôdze Predsedníctva SNR, počas ktorého sa vypracuje návrh stanoviska v intenciách toho, čo pripravuje Federálne zhromaždenie ČSSR a ako to navrhol súdruh Kodaň. Nemalo by sa zabudnúť zakotviť v ňom i poďakovanie robotníckej triede, že sa jej veľká časť nedala vyprovokovať. Zároveň sa v stanovisku navrhne urýchléné zvolanie Slovenskej národnej rady.

Poslankyňa Emília Lagová:

uviedla, že dnes už nie je pravdou tvrdenie, že "robotníci sa držia". Po včerajšom štrajku sa ukázalo, že v menších mestách a na dedinách všetko organizuje cirkev. Ľudia sa pýtajú, ako je to, že všetci hovoríme, rokujeme a pritom Kňazko na námestí SNP pomocou jedného mikrofónu strháva za sebou masy. Toto už nemá nič spoločného s mládežou.

Súhlasí s názorom, že na dnešnom Predsedníctve SNR sa nemali prerokúvať otázky, ktoré boli navrhnuté do programu. Dnes, keď sa rúca všetko to krásne, čo sa vybudovalo, musia sa hľadať východiská, ktoré teraz nikto nepovie. Aj poslanci potrebujú poznať východiská a svoje pozície v tejto situácii.

Poslanec Pavol Adamčík:

podporil názor poslankyne Lagovej na postoj robotníckej triedy. Sám pracuje v závode a má poznatok, že po vyhlásení generálneho štrajku v závodoch neostal skoro nikto, ľudia išli

do ulíc. Myslí si, že je potrebné zvolať Slovenskú národnú radu. Aj poslanci si musia priznať určité chyby a predstúpiť pred národ s určitým stanoviskom.

Poslankyňa RSDr. Elena Litvajová:

podporila návrh, aby sa pripravilo triezve a seriózne stanovisko SNR ako to navrhoval súdruh Kodaj i súdruh Bajcura. Zároveň odporúčala, aby sa domyslel program a príprava schôdze Slovenskej národnej rady. Je toho názoru, že by mala byť zvolaná tak, aby sa rokovanie mohlo seriózne pripraviť. Poukázala na nedobrá prax, ako sa ukázalo aj pri prerokúvaní návrhu ústavného zákona o spôsobe prijatia novej ústavy, že poslanci neboli na jeho prerokovanie pripravení a boli zmanipulovaní.

Poslanec RSDr. Daniel Futej:

konštatoval, že hlavnou otázkou je zvolanie schôdze SNR a jej programu. Treba s kludom premyslieť koncovku tohto zasadnutia SNR. Nedávno poslanci schválili zákon o spôsobe prijatia novej ústavy. Poslanci môžu vystúpiť s otázkami a inými názormi na tento zákon. Niektorí poslanci môžu vystúpiť aj s kádrovými a inými otázkami. Predsedníctvo SNR by malo mať pripravené stanovisko k takýmto závažným otázkam, mať svoj akčný program, s ktorým príde pred poslancov. Príprava takéhoto programu je zložitá. Tieto veci by sa mali prekonzultovať aj s predsedom SNR a premyslieť, kto vystúpi na schôdzi SNR.

Poslanec PhDr. Samuel Kodaj:

uviedol, že Predsedníctvo SNR je dostatočne reprezentatívny orgán na zaujatie stanoviska k súčasnej situácii. K zvolaniu schôdze SNR má taký názor, že sebalepší obsahové rokovanie schôdze dnes masy neuspokojí. Schôdzu treba veľmi dôkladne pripraviť, ale komplexne riešiť na nej všetky problémy.

Poslanec Prof. JUDr. Andrej Bajcura, CSc :

vyjadril uspokojenie nad tým, že v diskusii sa hľadajú východiská zo situácie. Pripraviť stanovisko k situácii, to je minimum, čo Predsedníctvo SNR dnes musí urobiť. Zložitejšie je - ako to nazval súdruh Futej - urobiť "koncovku" To mi neurobíme, urobia to za nás iní. Život musí ísť ďalej. Myslí si, že poslanci vyvinú tlak na zvolanie schôdze SNR. V televízii sme mohli sledovať i požiadavku na zvolanie ČNR. Na včerajšom zasadnutí celoškolského výboru UK predseda vyjadril nespokojnosť s realizáciou požiadaviek a prichádzajú s ďalšími. Zajtra príde na Slovensko V. Havel, zo zahraničia prichádza P. Kohout. Dostávajú priestor v televízii. To nemožno podceňovať. Nechce poučovať, ale žiada, aby sa neurobili ďalšie taktické chyby. Orgány SNR sú v konaní o týždeň pozadu.

Podpredseda SNR D. Krocsány prerušil rokovanie schôdze Predsedníctva SNR s tým, že podpredsedovia SNR Ján Gajdošík a Anna Rybníkárová za pomoci aparátu Kancelárie SNR pripravia návrh stanoviska k súčasnej politickej situácii, ktorý Predsedníctvo SNR prerokuje na popoludňajšom rokovaní. Schôdza Predsedníctva SNR bude pokračovať o 13.00 hodine.

Pokračovanie schôdze Predsedníctva SNR o 13.00 hodine:

Popoludňajšiu schôdzu Predsedníctva SNR viedol predseda SNR Viliam Šalgovič.

Úvodom informoval o telefonickom rozhovore s predsedom Federálneho zhromaždenia ČSSR A. Indrom, ktorý mu oznámil, že na programe schôdze FZ ČSSR sú tieto otázky:

- zaujatie stanoviska k vypusteniu čl. 4 z Ústavy ČSSR,
- schválenie komisie pre šetrenie udalostí zo 17. novembra 1989 v Prahe,
- stanovisko Federálneho zhromaždenia ČSSR k politickej situácii.

V súvislosti s prerokúvaním prvého bodu rokovania FZ predsed FZ A. Indra požiadal národné rady o stanovisko. Predseda SNR V. Šalgovič požiadal členov Predsedníctva SNR o súhlas na vypustenie čl. 4 z Ústavy ČSSR o vedúcej úlohe KSČ, aby výsledok mohol oznámiť predsedovi FZ.

Predseda SNR ďalej požiadal podpredsedu SNR Jána Gajdošíka o predloženie návrhu stanoviska Predsedníctva SNR k politickej situácii.

Podpredseda SNR Ing. Ján Gajdošík, CSc.:

uviedol, že po diskusii v pracovnej skupine sa dohodli, za kľúčový problém považujú zvolanie Slovenskej národnej rady na 30. novembra 1989. Preto nevypracovali návrh stanoviska Predsedníctva SNR, ale predkladajú návrh na zvolanie schôdze SNR.

Poslanci Samuel Kodaj, Branislav Bíroš, Elena Litvajová, Jaroslav Kanský a Ján Majer vyslovili nesúhlas s takýmto prístupom pracovnej skupiny a žiadali akceptovať stanovisko členov Predsedníctva SNR z dopoludňajšieho rokovania, aby Predsedníctvo SNR prijalo stanovisko k súčasnej politickej situácii. Odporúčali pracovnú skupinu rozšíriť o poslancov S. Kodaja a J. Kanského a predložiť návrh stanoviska.

Podpredsedníčka SNR RSDr. Anna Rybníkárová vysvetlila prístup pracovnej skupiny pri príprave návrhu. Uviedla, že nebol jednotný názor, či má stanovisko prijať Predsedníctvo SNR alebo Slovenská národná rada. Prevládol názor, že to má byť Slovenská národná rada. K tomuto záveru sa priklonili po diskusii o prístupoch k schváleniu zákona o spôsobe prijatia novej Ústavy ČSSR, ČSR a SSR na minulej schôdzi SNR, o potrebe rekonštrukcie vlády SSR i kádrových zmien v samotnej Slovenskej národnej rade i ďalších otázkach. Osobne je toho názoru, že stanovisko treba prijať a schváliť na dnešnej schôdzi Predsedníctva SNR.

Predseda SNR V. Šalgovič, CSc. nastolil problém termínu schôdze Slovenskej národnej rady. Vzhľadom na to, že 30. novembra 1989 zasadá Federálne zhromaždenie ČSSR, odporúčal zväžiť jej konanie 1. decembra 1989.

Poslanec Ing. Ján Majer:

vyjadril nesúhlas s posunom termínu schôdze vzhľadom na vážnosť a zložitosť situácie. Do záveru stanoviska odporúčal uviesť, že Predsedníctvo SNR zvolalo schôdzu Slovenskej národnej rady.

Poslanec Štefan Horváth poznamenal, že 1. decembra 1989 začína zjazd družstevných roľníkov a 30. novembra 1989 viacerí poslanci cestujú do Prahy ako delegáti tohoto zjazdu.

Predseda SNR prerušil schôdzu Predsedníctva SNR a požiadal členov pracovnej skupiny, zloženú z podpredsedov SNR a poslancov J. Majera, S. Kodaja a J. Kanského, aby pripravili návrh stanoviska a predložili ho schôdzi Predsedníctva SNR, ktorá bude pokračovať o 16.00 hodine.

Pokračovanie schôdze Predsedníctva SNR o 16.00 hodine:

Ďalšiu časť schôdze Predsedníctva SNR viedol predseda SNR Viliam Šalgovič, CSc.

Odporúčal, aby Predsedníctvo SNR prerokovalo z pôvodne navrhnutého programu 7., 8. a 9. bod, t. j.

- návrh rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1990,
- rozhodnutia o pridelení vládnych návrhov na prerokovanie výborom SNR,
- výsledky prerokovania zásad zákonov a vládnych návrhov vo výboroch SNR

a potom návrh Vyhlásenia Predsedníctva SNR k súčasnej vnútro-politickej situácii.

Návrh rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1990

Návrh rozpočtu predložil vedúci Kancelárie SNR Anton Korody. Pripomienky k návrhu neboli.

Predseda SNR predložil na schválenie svoje rozhodnutia č. 60 z 19. októbra, č. 61 z 27. októbra, č. 62 z 31. októbra, č. 63 zo 6. novembra a č. 64 zo 14. novembra 1989 o pridelení zásad zákonov a vládnych návrhov na prerokovanie príslušným výborom Slovenskej národnej rady.

Rozhodnutia o pridelení vládnych návrhov na prerokovanie výborom SNR

Predseda SNR predložil na schválenie svoje rozhodnutia č. 60 z 19. októbra, č. 61 z 27. októbra, č. 62 z 31. októbra, č. 63 zo 6. novembra a č. 64 zo 14. novembra 1989 o pridelení zásad zákonov a vládnych návrhov na prerokovanie príslušným výborom Slovenskej národnej rady.

Pripomienky k materiálu neboli.

Predseda SNR predložil na schválenie svoje rozhodnutia č. 60 z 19. októbra, č. 61 z 27. októbra, č. 62 z 31. októbra, č. 63 zo 6. novembra a č. 64 zo 14. novembra 1989 o pridelení zásad zákonov a vládnych návrhov na prerokovanie príslušným výborom Slovenskej národnej rady.

Výsledky prerokovania zásad zákonov a vládnych návrhov vo výboroch Slovenskej národnej rady

Výsledky predložili predsedovia výborov SNR.

Pripomienky k materiálu neboli.

Predseda SNR predložil na schválenie svoje rozhodnutia č. 60 z 19. októbra, č. 61 z 27. októbra, č. 62 z 31. októbra, č. 63 zo 6. novembra a č. 64 zo 14. novembra 1989 o pridelení zásad zákonov a vládnych návrhov na prerokovanie príslušným výborom Slovenskej národnej rady.

- č. 371 k spoločnej správe Ústavnoprávneho výboru SNR, Výboru SNR pre plán a rozpočet a Výboru SNR pre obchod, služby a dopravu o výsledku prerokovania vládneho návrhu devízového zákona
- č. 372 k spoločnej správe Ústavnoprávneho výboru SNR, Výboru SNR pre plán a rozpočet a Výboru SNR pre obchod, služby a dopravu o výsledku prerokovania vládneho návrhu zákona o bankách a sporiteľniach

- č. 373 k spoločnej správe Ústavnoprávneho výboru SNR, Výboru SNR pre plán a rozpočet, Výboru SNR pre národné výbory a národnosti, Výboru SNR pre priemysel a stavebníctvo, Výboru SNR pre pôdohospodárstvo a výživu a Výboru SNR pre obchod, služby a dopravu o výsledku prerokovania vládneho návrhu zákona o odvodoch do štátneho rozpočtu
- č. 374 k spoločnej správe Ústavnoprávneho výboru SNR, Výboru SNR pre plán a rozpočet, Výboru SNR pre národné výbory a národnosti, Výboru SNR pre priemysel a stavebníctvo, Výboru SNR pre pôdohospodárstvo a výživu a Výboru SNR pre obchod, služby a dopravu o výsledku prerokovania vládneho návrhu zákona o dôchodkovej dani a o zmenách zákona č. 172/1988 Zb. o poľnohospodárskej dani a zákona č. 116/1985 Zb. o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v ČSSR (zákon o dôchodkovej dani)
- č. 375 k spoločnej správe Ústavnoprávneho výboru SNR, Výboru SNR pre priemysel a stavebníctvo a Výboru SNR pre veci sociálne a zdravotné o výsledku prerokovania vládneho návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 98/1987 Zb. o osobitnom príspevku baníkom
- č. 376 k spoločnej správe Ústavnoprávneho výboru SNR, Výboru SNR pre plán a rozpočet, Výboru SNR pre národné výbory a národnosti a Výboru SNR pre kultúru a výchovu o výsledku prerokovania zásad zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon)
- č. 377 k spoločnej správe Ústavnoprávneho výboru SNR, Výboru SNR pre plán a rozpočet a Výboru SNR pre kultúru a výchovu o výsledku prerokovania zásad zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/1980 Zb. o vysokých školách

č. 378 k spoločnej správe výborov Slovenskej národnej rady (okrem Mandátového a imunitného výboru SNR) o výsledku prerokovania návrhu poslancov Federálneho zhromaždenia ČSSR na vydanie zákona o kolektívnych pracovných sporoch.

Návrh Vyhlásenia Predsedníctva SNR k súčasnej vnútropolitckej situácii

Návrh predložila pracovná skupina poverená Predsedníctvom SNR.

Poslanci P. Adamčík, E. Lagová, J. Majer, E. Litvajová, Z. Bocz a podpredsedníčka SNR Rybníárová predniesli

pripomienky sledujúce presnejšie vyjadrenie a štylizáčné úpravy návrhu.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady prijalo Vyhlásenie k súčasnej vnútropolitckej situácii uznesením č. 379.

Predseda SNR požiadala o zabezpečenie publikovania Vyhlásenia v tlači, rozhlase a televízii.

Predseda SNR poďakoval členom Predsedníctva SNR za účasť a 44. schôdzu Predsedníctva Slovenskej národnej rady ukončil.

Predseda
Slovenskej národnej rady:

Overovateľ:

Zapísala: Eva Čechvalová